

Inhoud

Inleiding	7
1. Weggelopen	9
2. Dat voel ik toch anders	17
3. Lastige tieners	25
4. Die lastige vragen	31
5. Geen wezenlijk gesprek meer	38
6. Een hartverscheurend vertrek	47
7. Een verdeeld huis	54
8. Vluchten heeft geen zin	62
9. Martelende twijfels	68
10. Het blijft je kind	76
11. Zorg dat je er vroeg bij bent	83
12. Vooral kalm blijven	91
13. Meeleven en meedragen	99
Uitleiding	107

1

Weggelopen

'Kind van huis weggelopen ...!' Als dat met jonge kinderen gebeurt, wordt er vandaag de dag een amberalert uitgebracht. Resultaat: velen kijken of ze het kind ergens zien om het met spoed weer bij de ouders terug te brengen. Als het alarm niets oplevert, hebben mensen erg te doen met de ouders. Je kind kwijt, spoorloos! Het zal je kind maar zijn!

'Kind van huis weggelopen ...' Zo voelen veel ouders het ook als hun zoon of dochter breekt met de kerk. Op zondag niet meer mee opgaat naar Gods huis. Er openlijk blijk van geeft dat het geloof hem niks meer doet en het Woord van God hem niks meer zegt. Maar er wordt geen amberalert uitgebracht. De meeste mensen raakt het nauwelijks dat er naast de ouders een lege plaats in de kerkbank is gekomen. Omstanders zwijgen en gaan over tot de orde van de dag. Het zal je bloedeigen kind maar zijn ...

Over kerkverlating wordt al jaren gesproken op kerkelijke vergaderingen, binnen kerkelijke studievergaderingen, door jeugdorganisaties, op reformatorische scholen enzovoort. In de media krijgt kerkverlating geregeld aandacht, bijvoorbeeld als er een kerkelijk jaarboek verschijnt. Het is dus echt een probleem.

De cijfers liegen er ook niet om. Ze geven een triest beeld. Een onderzoek van het *Reformatorisch Dagblad* in het najaar van 2011 wees uit dat 89 procent van de kerkenraden van gemeenten binnen de gereformeerde gezindte te maken heeft met kerkverlating onder jongeren beneden de 25 jaar. In de voorgaande 5 jaar zag 48 procent van de ondervraagde gemeenten 6 tot 25 jongeren vertrekken. In 8 procent van de gemeenten keerden 25 of meer jonge (doop)leden de kerk de rug toe. Dat zijn dus jongeren voor wie de kerk geheel heeft afgedaan. In totaal gaat het dus jaarlijks om honderden jongeren die de kerkdeur achter zich dichttrekken en het geloof van hun ouders definitief vaarwel zeggen. Zij gaan de wereld in.

Daarnaast is er een aanzienlijke groep jongeren die afscheid neemt van de kerk waarin ze door hun ouders bij de doop zijn binnengebracht en die overgaan naar een ander kerkverband. Soms kunnen daar verklaarbare en begrijpelijke redenen voor zijn, bijvoorbeeld als gevolg van een huwelijk. Zij keren zich niet af van de prediking naar Schrift en belijdenis, maar sluiten zich aan bij de kerk van hun aanstaande bruid of bruidegom. Vaker gaat het echter om jongeren die zich niet meer thuis voelen in de kerk waarin ze zijn opgegroeid. Zij vinden de leer of de beleving – soms beide – te streng. Zij zoeken de ruimte in de leer en zeker in de levensstijl en de geloofsbeleving. Ook dan is er sprake van een afscheid dat pijn doet. Hoewel er natuurlijk wel verschil is in kerkverandering. Het gaat ons om wortels die uitgetrokken worden. Om de principiële lijn met het voorgeslacht die verbroken wordt. Terwijl ‘de geslachten’ binnen de bediening van het genadeverbond zo wezenlijk zijn. De HEERE is de God der

geslachten, Die Zijn welbehagen in Immanuël volvoert in de lijn der geslachten.

Wij mensen hebben de neiging om aan dingen die geregeld gebeuren te wennen, ook als het gaat om trieste zaken. Er dreigt dan helaas een proces van afstomping. Dat gevaar bestaat ook als het gaat om kerkverlating. Artikelen over dit probleem worden weliswaar in het algemeen met instemming gelezen, maar raken mensen meestal niet echt. Het probleem is immers bekend. Het bestaat al jaren en niemand lijkt eigenlijk een goede oplossing te hebben. Dat laatste geeft onbewust ook een gevoel van machteloosheid. Dus gaat men maar over tot de orde van de dag.

Wanneer het om het vertrek van (doop)leden uit de eigen gemeente gaat, ligt dat vaak niet veel anders. De mededeling in de kerkbode dat een jongere zich onttrokken heeft, leidt hooguit tot de opmerking: 'Heb je gelezen dat die en die geen lid meer is?' Het wordt voor kennisgeving aangenomen. Slechts zelden wordt dit vertrek ervaren als een triest verlies, tenzij het om de eigen familie- of vriendenkring gaat. Dat een jongere die afscheid neemt van de kerk zich onttrekt aan de plaats waar de Heere vooral wil werken, lijkt velen onberoerd te laten. Dat geldt ook (meestal) jonge gezinnen, die met hun (kleine) kinderen denken hun heil elders te vinden.

Om het ingrijpende van zo'n stap toch nadrukkelijker onder de aandacht van de gemeenteleden te brengen, zou het te overwegen zijn om de mutaties van de kerkelijke stand niet alleen in de kerkbode op te nemen, maar ook een plaats te geven bij de zondagse afkondigingen. Dan horen de mensen wie zich aan de gemeente onttrokken

heeft en kunnen ze niet zeggen het nooit geweten te hebben. Wanneer nog eenmaal de naam door de kerk klinkt waar de jongere als kind is gedoopt, wordt het ingrijpende van dat vertrek nadrukkelijker onderstreept. En dat geldt zeker wanneer de naam in het midden van de gemeente vaker is genoemd, bij gelegenheden als het afleggen van geloofsbelijdenis of de huwelijksbevestiging.

De keus van (doop)leden voor de wereld of voor meer ruimte mag niet wennen. Nooit! Het zijn 'onze kinderen' die weglopen, zich onttrekken aan de gemeente die zorg voor hen heeft. Dat moet elk gemeentelid pijn doen, verdriet en zorg geven. Dat mag niet alleen het probleem van de ouders of van de kerkenraad zijn. Als een lid de band doorsnijdt, moet elk gemeentelid eigenlijk de wond voelen.

Het is terecht dat binnen kerken op ambtelijk niveau de kerkverlating onder jongeren aandacht heeft. Het thema staat bij veel kerkenraden geregeld op de agenda. De aandacht voor de catechese is de laatste jaren beslist toegenomen. Veel predikanten doen hun best om in de preek ook de jongeren de nodige aandacht te geven die ze waard zijn!

Evenzeer is het bijzonder te waarderen dat jongerenorganisaties zich uitermate inspannen om de jeugd van de kerk te bereiken. Principieel samenbindend aan de gemeente en aan elkaar. Het is waar dat helaas lang niet alle kerkelijke jongeren deelnemen aan deze jeugdwerkactiviteiten. Maar dat neemt niet weg dat dit werk onze steun verdient, omdat het een mogelijkheid biedt waardoor jongeren van de gemeente elkaar kunnen ontmoeten.

Belangrijker is nog dat die ontmoeting rond het Woord van God plaatsheeft. Zo kan de band met de gemeente verstevigd worden.

Tegelijk is uit ontwikkelingen in verschillende kerken duidelijk geworden dat allerlei moderne manieren om de jeugd te bereiken weinig of geen effect hebben. Aparte jeugddiensten, eigentijdse invulling van de liturgie, inspraak van jongeren bij de tekstkeuze en de preekinvulling, blijken maar heel beperkt en zeer kortdurend de jeugd te boeien. Het zijn surrogaatoplossingen die geen antwoord bieden op de werkelijke problemen. Zoals een jongere tijdens een discussie zei: 'Als de dominee net zoals wij gaat doen, heeft hij ons niks meer te zeggen.' Uiteindelijk moet het *Woord* het doen. Wanneer we niet meer door het Woord kunnen binden, hebben we de strijd verloren. Wát we ook organiseren. De Heilige Geest werkt immers door het Woord alleen.

In veel gesprekken, studies en publicaties gaat het vaak vooral over de jongeren die de kerk achter zich (willen) laten. Begrijpelijk. Het zijn schapen die een dwaalspoor op gaan: de tegenwoordige wereld buiten God en Zijn Woord opzoeken. Een herder bekommert zich ook vooral om die schapen die afdwalen van de kudde. Hij zoekt hen. Zo ook een kerkenraad, een predikant die merkt dat jongeren weg zwerven.

Het gevaar bestaat echter dat de ouders van die jongeren min of meer vergeten worden. Soms zelfs wat gemakkelijk veroordeeld worden. Zo van: 'Ach ja, ze hadden ook weinig greep op hun kinderen. Het zal wel aan de opvoeding liggen.' En soms is dat nog wel terecht ook.

Toch is dat niet goed. Ouders die zien dat hun zoon of dochter de wereld kiest, lijden bijna altijd pijn. Tenminste ... daar mogen we toch van uitgaan? Ooit hielden zij hun kind ten doop, beloofden het in de voorzeide leer te onderwijzen of te doen en te helpen onderwijzen. Toen hebben ze beleden, dat dit hun kind 'in Christus geheiligd' is, afgezonderd onder de bediening van het genadeverbond. Toen heeft de gemeente gebeden, of dit hun kind 'in Christus ingelijfd' zou mogen worden, of het door Gods levendmakende Geest bearbeid zou mogen worden tot waarachtige bekering (HC Zondag 33) en het ware geloof in Christus Jezus (HC Zondag 7). Ongetwijfeld zullen deze ouders voelen tekort te zijn geschoten nu hun eigen vlees en bloed de band met de kerk en het Woord van God bewust doorsnijdt. Met opvoeden is het net als met preken: Je kunt nooit zeggen, dat je het goed hebt gedaan. Daarin zijn we uiterst kwetsbaar; voor mensen, maar zeker voor de alwetende God.

Het gevoel tekortgeschoten te zijn geeft verdriet en de verwerking daarvan is te vergelijken met een rouwproces. Dat kan soms jaren duren. Ook al wordt de lege plaats naast deze ouders in de kerkbank weer bezet door een ander, toch voelen ze blijvend de leegte. Het went eigenlijk nooit. Ook niet als men erover uitgepraat is.

Daarom mogen we toch ambtelijk wel wat aandacht vragen voor ouders van kerkverlaters? Zij zitten met hun vragen, met hun twijfels, met hun schuldgevoelens, met hun hoop op terugkeer, met de zorg voor hun zoon of dochter. En hun eeuwige bestemming ...?

Die aandacht voor kerkverlaters en hun ouders mag zich overigens niet beperken tot de ambtsdragers en jeugd-

werkers. Kerkverlating is – als het goed is – de zorg van heel de gemeente. Het gaat om ‘de kinderen van de gemeente’. Die zijn ons allen een zorg. Niet alleen voor de broeders van de kerkenraad. Het kan hen trouwens zelf ook treffen. Dat maakt hen over het algemeen niet vrijmoediger om over deze zorgen te spreken.

Te gemakkelijk maken leden zich soms af van de kerkverlating. Soms door laconiek te reageren in de zin van: ‘Ach, als ze ouder worden en gaan trouwen komt het wel weer goed.’ De cijfers tonen aan dat slechts een zeer beperkt aantal jongeren de weg terug weet te vinden. Soms hebben mensen gemakkelijk hun oordeel over de jongeren en hun ouders klaar. ‘Je kon allang zien dat hij niks met de kerk had.’ Of erger: ‘Die was altijd al kritisch, daar zijn we mooi van af.’ Ook over de ouders zijn de oordelen wel eens spijkerhard: ‘Dat krijg je ervan als je alles goedvindt.’ Terwijl men niet weet wat er zich achter de voordeur van het gezin allemaal heeft afgespeeld, welke moeiten ouders zich hebben getroost om hun kind bij de kerk te houden.

Ach, wanneer ieder bij zichzelf naar binnen kijkt, en zijn eigen kinderen ziet opgroeien en uitvliegen, dan gaat de mond wel dicht. Dan gaan we als het goed is zwijgend door de knieën. Want voor jongeren die de wereld en de ruimte kiezen, is gebed nodig. Veel gebed. Voor hun ouders ook. Als een lid, een ouder, lijdt, moet de gehele gemeente dat voelen en meelijden. Als een jongere wegloopt van de kerk moet bij elk gemeentelid de alarmklok luiden. Hij ging? En ik ... als gemeentelid ... was ook zijn hoeder? Of lijken we op Kaïn? Nee, we kunnen niet alles oplossen, maar we kunnen wel meeleven en meezuchten. Want het blijft toch waar: een kind van zulke tranen

en gebeden kan niet verloren gaan. Dat heeft moeder Monica in het leven van haar verloren zoon Augustinus gezien.